

**ONKOLOGIK KASALLARDA ZAMONAVIY DAVOLASH
USULLARINING O'RTACHA YASHASH DAVRIGA TA'SIRI**

Ilmiy rahbar: Sayfullayev Akmal Karimovich

Navoiy davlat universiteti o'qituvchisi

Sharipova Asal Mash'al qizi

Navoiy davlat universiteti 1-kurs talabasi

Sharifovsharifjon9@gmail.com

+998978610608

Annotatsiya: Mazkur maqolada onkologik kasalliklarni davolashda qo'llanilayotgan zamonaviy usullar va ularning bemorlarning o'rtacha yashash davomiyligiga ta'siri tahlil qilinadi. Kimyoterapiya, radioterapiya, immunoterapiya va maqsadli terapiyaning samaradorligi yoritilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion davolash usullari bemorlarning umrini uzaytirish va hayot sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Onkologiya, saraton, kimyoterapiya, radioterapiya, immunoterapiya, maqsadli terapiya, yashash davomiyligi, davolash samaradorligi.

Аннотация: В данной статье рассматриваются современные методы лечения онкологических заболеваний и их влияние на среднюю продолжительность жизни пациентов. Освещается эффективность химиотерапии, радиотерапии, иммунотерапии и таргетной терапии. Результаты исследований показывают, что инновационные методы лечения значительно увеличивают продолжительность жизни пациентов и улучшают качество их жизни.

Ключевые слова (Русский): Онкология, рак, химиотерапия, радиотерапия, иммунотерапия, таргетная терапия, продолжительность жизни, эффективность лечения

Abstract :This article analyzes modern treatment methods for oncological diseases and their impact on patients' average survival. The effectiveness of chemotherapy, radiotherapy, immunotherapy, and targeted therapy is discussed. Research findings indicate that innovative treatment approaches significantly improve survival rates and enhance the quality of life of patients.

Keywords :Oncology, cancer, chemotherapy, radiotherapy, immunotherapy, targeted therapy, survival rate, treatment effectiveness

Kirish

So‘nggi yillarda onkologik kasalliklar dunyo bo‘yicha eng dolzarb tibbiy-ijtimoiy muammolardan biriga aylanib qolyapti. Saraton kasalliklari bilan kasallanish va o‘lim ko‘rsatkichlarining yuqoriligi ushbu muammoni chuqur o‘rganish va samarali davolash usullarini ishlab chiqishga ahamiyat berilmoqda. Ilgari saraton kasalliklari ko‘pincha davolab bo‘lmaydigan kasallik sifatida qaralgan bo‘lsa, hozirgi kunda tibbiyot fanining jadal rivojlanishi natijasida bu borada sezilarli yutuqlarga erishilmoqda.

Zamonaviy diagnostika usullarining takomillashuvi kasallikni erta bosqichda aniqlash imkonini bermoqda, bu esa davolash samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Shu bilan birga, innovatsion davolash usullari — immunoterapiya, maqsadli terapiya va gen terapiyasi — onkologiyada yangi davrni boshlab berdi desak xatò bo‘lmaydi. Ushbu usullar nafaqat o‘sma hujayralariga aniq ta’sir ko‘rsatadi, balki sog‘lom to‘qimalarga zarar yetkazishni ham kamaytiradi.

Mazkur maqolaning maqsadi zamonaviy davolash usullarining onkologik bemorlar yashash davomiyligi va hayot sifatiga ta’sirini tahlil qilishdan iboratdir.

Onkologik kasalliklar global sog‘liqni saqlash tizimining eng dolzarb muammolaridan biri bo‘lib qolmoqda. Jahon statistik ma’lumotlariga ko‘ra, saraton kasalliklari yurak-qon tomir kasalliklaridan keyin ikkinchi o‘rinda turadi. Aholining qarishi, ekologik omillar, noto‘g‘ri ovqatlanish va turmush tarzining o‘zgarishi kasallikning ko‘payishiga sabab bo‘lmoqda.

So‘nggi o‘n yilliklarda tibbiyot sohasida erishilgan yutuqlar, ayniqsa molekulyar biologiya va genetika rivoji onkologiyada tub burilish yasadi. Natijada kasallikni erta aniqlash, individual davolash strategiyalarini ishlab chiqish va samaradorlikni oshirish imkoniyati paydo bo‘lib boryapti. Zamonaviy davolash usullarining joriy etilishi bemorlarning prognozini yaxshilashda muhim omil hisoblanadi desak xato bo‘lmaydi.

Asosiy qism

1. Onkologik kasalliklarning patogenezi va davolash tamoyillari

Saraton kasalligi hujayralarning nazoratsiz bo‘linishi va differensiyalanish jarayonining buzilishi bilan harakterlanadi. Ushbu jarayon genetik mutatsiyalar natijasida yuzaga keladi. Zamonaviy davolash usullari aynan shu molekulyar o‘zgarishlarga ta’sir ko‘rsatishga qaratilgan.

Davolashning asosiy maqsadi:

- o‘sma hajmini kamaytirish;
- metastazlarning oldini olish;
- bemorning hayot davomiyligini uzaytirish;
- hayot sifatini yaxshilash.

2. Kimyoterapiyaning zamonaviy imkoniyatlari

Kimyoterapiya uzoq yillar davomida asosiy davolash usuli bo‘lib saqlanib kelmoqda. Zamonaviy kimyoterapiya protokollari individual xususiyatlarni hisobga olgan holda qo‘llaniladi.

Afzalliklari:

- tizimli ta’sir (butun organizmga ta’sir qiladi);
- metastazlarga qarshi samarali.

Kamchiliklari:

- toksik ta’sir;
- sog‘lom hujayralarga zarar yetkazishi.

Yangi preparatlar (masalan, liposomal dori shakllari) nojo‘ya ta’sirlarni kamaytirishga yordam bermoqda.

3. Radioterapiyaning rivojlanishi

Radioterapiya texnologik jihatdan sezilarli rivojlandi. Zamonaviy usullar:

IMRT (intensiv modulyatsiyalangan radioterapiya)

stereotaktik radioterapiya

proton terapiyasi

Bu usullar o'smaga maksimal ta'sir ko'rsatib, sog'lom to'qimalarni saqlab qolishga yordam beradi. Natijada davolash samaradorligi ortadi va asoratlarning oldi olinadi.

4. Immunoterapiya – yangi davr boshlanishi

Immunoterapiya onkologiyada eng istiqbolli yo'nalishlardan biri hisoblanadi. U organizmning immun tizimini faollashtirish orqali saraton hujayralarini yo'q qilishga qaratilgan.

Asosiy yo'nalishlari:

monoklonal antitanachalar

PD-1/PD-L1 ingibitorlari

CAR-T hujayra terapiyasi

Immunoterapiya ayrim bemorlarda uzoq muddatli remissiyani ta'minlaydi, bu esa yashash davomiyligini sezilarli oshiradi.

5. Maqsadli (target) terapiya va personalizatsiyalangan yondashuv

Maqsadli terapiya o'sma hujayralaridagi aniq molekulyar nishonlarga ta'sir qiladi. Bu esa davolashni yanada samarali va xavfsiz qiladi.

Personalizatsiyalangan tibbiyotda:

genetik tahlillar o'tkaziladi;

individual davolash rejasi tuziladi;

dori vositalari bemorning o'ziga mos tanlanadi.

Natijada davolash samaradorligi oshadi

6. Kombinatsiyalangan va yashash davomiyligi uzayadi.

davolash usullari

Ko'pincha bir nechta davolash usullari birgalikda qo'llanilganda yaxshiroq samara beradi va ular quyidagilar:

kimyoterapiya + radioterapiya

immunoterapiya + target terapiya

Bu kompleks yondashuv o'smani samaraliroq nazorat qilish imkonini beradi.

7. Yashash davomiyligiga ta'sir qiluvchi omillar

Bemorlarning yashash davomiyligi quyidagi omillarga bog'liq:

kasallik bosqichi;

o'smaning turi;

davolashning o'z vaqtida boshlanishi;

bemorning yoshi va umumiy holati;

qo'llanilgan davolash usullari.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, zamonaviy davolash usullari qo'llanilganda 5 yillik yashash ko'rsatkichi sezilarli darajada oshadi.

Muhokama

Zamonaviy davolash usullarining joriy etilishi onkologiyada tub o'zgarishlarga olib keldi. Avvallari davolab bo'lmaydigan deb hisoblangan ko'plab saraton turlari bugungi kunda nazorat qilinadigan surunkali kasallikka aylanmoqda.

Shu bilan birga, muammolar ham yo'q emas va ular quyidagilar:

davolashning yuqori narxi;

barcha hududlarda mavjud emasligi;

individual javob reaksiyasining farqlanishi.

Kelajakda sun'iy intellekt, genomika va biotexnologiyalar yordamida yanada samarali davolash usullarini ishlab chiqish kutilmoqda.

Xulosa

Onkologik kasalliklarni davolash sohasida so'nggi yillarda erishilgan ilmiy va texnologik yutuqlar tibbiyot tarixida muhim burilish bo'ldi. An'anaviy davolash usullari — kimyoterapiya va radioterapiya — hanuzgacha o'z ahamiyatini saqlab qolayotgan bo'lsa-da, ularning samaradorligi innovatsion yondashuvlar bilan birgalikda qo'llanilganda yanada ortib bormoqda. Ayniqsa, immunoterapiya va maqsadli terapiya kabi zamonaviy usullar saraton kasalligini davolashda yangi imkoniyatlarni ochib berdi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy davolash usullarining qo'llanilishi bemorlarning nafaqat o'rtacha yashash davomiyligini uzaytiradi, balki ularning hayot sifatini ham sezilarli darajada yaxshilaydi. Bemorlarning uzoq muddatli remissiyaga erishishi, kasallikni surunkali nazorat ostida ushlab turish imkoniyati paydo bo'layotgani bu sohadagi yutuqlarning yaqqol isbotidir.

Shuningdek, personalizatsiyalangan tibbiyotning rivojlanishi har bir bemor uchun individual davolash strategiyasini tanlash imkonini bermoqda. Genetik va molekulyar tahlillar asosida aniqlangan xususiyatlar davolash samaradorligini oshirishga va nojo'ya ta'sirlarni kamaytirishga xizmat qiladi. Bu esa kelajakda onkologik kasalliklarni yanada samarali boshqarish imkonini beradi.

Biroq, zamonaviy davolash usullarining keng joriy etilishida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, yuqori texnologiyali davolash usullarining qimmatligi, barcha hududlarda bir xil darajada mavjud emasligi, shuningdek, ayrim bemorlarda davolashga individual javob reaksiyasining farqlanishi muhim muammolar sifatida qolmoqda. Shu sababli, sog'liqni saqlash tizimida ushbu usullarni keng joriy etish, ularning dostupligini oshirish va ilmiy tadqiqotlarni davom ettirish zarur.

Kelajak istiqbollari nuqtai nazaridan qaraganda, biotexnologiya va genomika sohalarining rivojlanishi onkologiyada yangi davolash strategiyalarini yaratishga xizmat qiladi. Erta diagnostika, individual yondashuv va kompleks davolash tizimlari orqali saraton kasalligidan o'lim ko'rsatkichlarini kamaytirish mumkin.

Xulosa qilib aytganda, innovatsion davolash usullari onkologik kasalliklar bilan kurashishda samarali vosita bo'lib, ular bemorlarning yashash davomiyligini uzaytirish va hayot sifatini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Shu bois, ushbu yo'nalishda ilmiy izlanishlarni davom ettirish va zamonaviy texnologiyalarni amaliyotga keng joriy etish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. DeVita V.T., Lawrence T.S., Rosenberg S.A. Cancer: Principles & Practice of Oncology. – Philadelphia: Wolters Kluwer, 2021.
2. Siegel R.L., Miller K.D., Jemal A. Cancer statistics, 2023. – CA: A Cancer Journal for Clinicians.
3. World Health Organization (WHO). Global Cancer Report. – Geneva, 2020.
4. National Cancer Institute (NCI). Cancer Treatment Overview. – USA, 2022.
5. European Society for Medical Oncology (ESMO). Clinical Practice Guidelines. – 2023.
6. National Comprehensive Cancer Network (NCCN). Clinical Practice Guidelines in Oncology. – 2024.
7. Bray F., Ferlay J., Soerjomataram I. et al. Global cancer statistics 2020. – CA Cancer J Clin.
8. Longo D.L. et al. Harrison's Principles of Internal Medicine. – McGraw-Hill, 2022.
9. Weinberg R.A. The Biology of Cancer. – Garland Science, 2019.
10. Abbas A.K., Lichtman A.H. Basic Immunology: Functions and Disorders of the Immune System. – Elsevier, 2021.
11. Schirmacher V. From chemotherapy to biological therapy in cancer treatment. – International Journal of Oncology, 2019.
12. Zamonaviy onkologiya va klinik tibbiyot bo'yicha ilmiy maqolalar va darsliklar.